

REHBERLİK SERVİSİ BİLGİLENDİRME BÜLTENİ (MART 2022)

OKULÖNCESİ DÖNEMDE MAHREMİYET EĞİTİMİ

Merak, bir çocuğun en vazgeçilmez özelliğidir. Cinsel konular da çocuğun merak edip keşfetmek istediği konulardan bir tanesidir. Özellikle tuvalet eğitiminden sonra çocukta cinsel merak artmaya başlar. Çocukta cinsel merakın en yoğun olduğu dönem ise okulöncesi döneme denk gelir. Çocuğun ilkokula başlaması ile bu merak giderek azalır ergenlik dönemiyle birlikte ise yeniden uyanır. Çocuğun cinsellikle ilgili ilk soruları da dolayısıyla merakın en yoğun olduğu okulöncesi dönemdedir. Öyle ki bu sorularla aniden karşılaşan ebeveynler bazen ne yanıt vereceği konusunda endişelenir. Bu merakın ve soruların en doğru ve dolaysız şekilde giderilmesi çocuğun sağlıklı cinsel gelişimi için önemlidir. Bu noktada çocuğunuzla güven duygusuna dayalı bir ilişki ve iletişim tarzı oluşturmanız değerli. Çocuğunuza verilecek cinsel eğitimde sabırlı ve hoşgörülü olmak, endişeye kapılmamak onun seviyesine inmek, olası değişik söz ve davranışlar karşısında rahat olup anlamaya ve dinlemeye çalışmak güven duygusunu pekiştirecektir.

4 Yaş Çocukların Cinsel Gelişim Özellikleri

- Kız ve erkek bedenindeki farklılıkları öğrenmeye çalışır.
- Kendi bedenine ve yetişkinlerin bedenine dokunmak isteyebilir, anne babalarının özel bölgelerini merak eder.
- Kıyafetlerini çıkarıp çıplak kalmak isteyebilir.
- Doğumla ilgili sorular sorabilir.
- Özel bölgelerini başkalarına göstermek isteyebilir.
- Banyo ve tuvalette ne yaptığınızla ilgilenebilir.

5 Yaş Çocukların Cinsel Gelişim Özellikleri

- Vücudun özel bölgelerini dile getiren kelimeler kullanabilir.
- Birbirlerinin bedenlerini inceleme isteği gözlenebilir.
- Sosyalleşmenin artması ile birlikte sevgi-evlenme kavramlarından bahsedebilir.
- Birbirlerine dokunma, öpme isteği duyabilir.
- Karşı cinse özgü davranışlar sergileyebilir.
- Özel alanlar netleşmeye başlar. Bu nedenle banyo yaparken, giyinirken ya da soyunurken utanma davranışı gözlemlenebilir.

Çocuklara Mahremiyet Nasıl Anlatılmalıdır?

Erken çocukluk döneminde, kendi fiziksel özelliklerini, beden farkındalığını, bedeninin sadece ona ait olduğunu, karşı cinsle olan farklılıkları, iyi dokunuş- kötü dokunuş kavramlarını öğretmek amaçlanır. Bunları öğretmek için en uygun zaman ise karşı cinsle ve cinsellikle ilgili soruların gelmeye başladığı zaman olabilir. Sorular genellikle "ben nereden geldim?" ya da bir kardeş bekleniyorsa "kardeşim nasıl oldu?" gibi sorulardır. Bu tarz sorularda " seni leylekler getirdi" gibi gerçekçi olmayan cevaplar uygun olmayacaktır. Burada önemli olan çocuğun merakını giderecek sadelikte kısa, anlaşılır cümlelerle çocuğun gelişim dönemi düzeyine uygun cevaplar vermektir. Ancak çocuğun soru sormaması merak etmediği anlamına gelmez, yalnızca konuşmak için uygun fırsatlar yaratılmamıştır. Mahremiyet kavramı öğretilirken çocukların suçluluk hissedebileceği "ayıp" kelimesinden uzak durmak gerekmektedir. Çocuğa model olmak mahremiyeti kavraması açısından örnek olacaktır. Banyonun ve yatak odasının özel alanlarımız olduğunu kapıların kapatılması gerektiğini ve içeri girmek istendiğinde kapıların çalınması, yanıt için beklenmesi gerektiği öğretilmelidir. Davranışın kalıcılığını sağlamak için ebeveynlerin de çocukların özel alanlarına girerken aynı davranışta bulunmaları gerekmektedir. Öpülmeden hoşlanmayan bir çocuğu öpmek ya da ona sormadan davranışı sergilemek özel alanını ihlal etmektir. Çocuğa bedeninin kendisine ait olduğu ve bedeni ile ilgili konularda karar verebileceği küçük yaşlarda öğretilmelidir. Çocuklarda cinsel gelişim başladığı andan itibaren 'iş çamaşırı kuralı' devreye girmelidir. Bedenin özel bölgeleri çocuğa açıklanmalıdır. Bu özel bölgelere anne-baba, doktor ve öğretmeninden başkasının dokunmaması ve görmemesi gerektiği anlatılmalıdır, onun da aynı şekilde başka arkadaşlarının izni olmadan bedenlerine dokunmaması söylenmelidir. Hoşlanmadığı bir dokunuşta / öpüşte "HAYIR" istemiyorum demesi öğretilmelidir. Çocukların iyi sır-kötü sır kavramını öğrenmeleri sağlanmalıdır. İyi sırların mutluluk veren sürprizler; kötü sırların mutsuz eden, rahatsızlık veren davranışlar olduğu açıklanmalıdır. Çocukların tanımadıkları yetişkinler tarafından öpülmesi, kucaklanması konusunda zorlama yapılmamalıdır.

ANNE BABALARA ÖNERİLER

Çocuklarınızla birlikte yapabileceğiniz etkinlik kitapları;

Cinsel İstismarı Önleme Etkinlik Kitabı, Uzman Gelişim Psikoloğu Ayşe Başak ERK

İyi Dokunuşlar, Kötü Dokunuşlar Kitapçığı, Uzman Gelişim Psikoloğu Ayşe Başak ERK

OLA ile Onbeş Dakika: Çocuk İstismarı Güvenlik Aktiviteleri, Onlineanne.com

Yararlanılabilecek kitap listesi:

- Beni de Bedenimi de Seviyorum –Ebeveyn Çocuk Kitap Seti–Rayka Kumru
- Ben Nereden Geldim, Peter Mayle, Sistem Yayıncılık
- Bana Neler Oluyor?,Peter Mayle, Sistem Yayıncılık
- Çocuklar İçin Cinsel Eğitim Öyküleri, Yaşam Yanardağ Çelik, Net Çocuk Yayınları

- Burcu ve Berk'le Cinselliđi Keşfediyoruz, Defne Ongun Müminođlu, Pegem.Net
- Meraklı Sorulara Doğru Yanıtlar: Kızlar Erkekler Pantolonlar Etekler, İsmihan Artan, Kök Yayıncılık
- Bedenim Bana Ait, Gergedan Yayınları
- Kırmızı Çizgi,Samar Mahfouz Barraaj, Erdem Çocuk Yayınları,

Anne babalar için eğitici videolar:

<https://www.youtube.com/watch?v=YD-HaiksCOI>

<https://pedagogiderneđi.com/cocukta-mahremiyet-egitimi/>

http://akyurt.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_12/22103533_istismar_sunumu.pdf

<http://www.eba.gov.tr/dokuman?icerik-id=9855013fc6a1e105943a2ab087c9dd22517a759836019>

Süheyla ŞAHİN

Klinik Psikolog, Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen